

AKCIJSKI NAČRT ZA ENAKOST SPOLOV V OBČINI AJDOVŠČINA ZA OBDOBJE 2022-2024

Logotip občine	
Lokacija akta	Dokumentarni arhiv Občine Ajdovščina
Številka spisa	
Verzija akta	1
Zamenja verzijo	0
Uporabnik akta	Zaposleni javni uslužbenci
Skrbnik akta	Mojca Premrl
Pregledal	Zlata Čibej Mojca Remškar Planinc
Odobril (podpis, žig Občine Ajdovščina)	Tadej Beočanin, župan
Datum izdaje akta	19. avgust 2022

Vsebina

1. UVOD	4
2. ANALIZA STANJA V OBČINI AJDOVŠČINA IN STATISTIČNI PODATKI	6
2.1. Prebivalstvo	6
2.2. Zastopanost žensk in moških v organih odločanja Občine Ajdovščina.....	7
3. STRATEŠKI IN POSEBNI CILJI.....	12
4. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV V UPRAVI OBČINE AJDOVŠČINA	13
4.1. Integracija načela enakosti spolov v občinski upravi.....	13
4.2. Ekonomska neodvisnost	15
4.3. Družba znanja brez spolnih stereotipov	17
4.4. Usklajevanje poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja	18
4.5. Socialna vključenost ranljivih skupin žensk in moških.....	20
4.6. Zdravje žensk in moških.....	22
4.7. Uravnovežena zastopanost žensk in moških na položajih odločanja	23
4.8. Nasilje nad ženskami in moškimi.....	24
5. ZAKLJUČEK	26
VIRI.....	27

1. UVOD

Enakost predstavlja eno temeljnih vrednot Evropske unije. *Lizbonska pogodba* iz leta 2009 že v svojem 2. členu narekuje splošno enakost ter v nadaljevanju tudi konkretno navaja enakost žensk in moških. V skladu s spodbujanjem in ohranjanjem napredka na področju enakosti spolov poteka tudi politično, operativno in finančno delovanje, stremljenje k slednjemu pa se izraža skozi akcijske načrte za enakost spolov in sprejemanje proračunov, ki so usmerjeni v varovanje enakosti ne zgolj na nivoju Unije, temveč tudi globalno.

Dokument se pripravlja v času, ko se je zaradi koronavirusne krize neenakost spolov na različnih področjih še poglobila, ženskam in drugim diskriminiranim skupinam pa so se zmanjšale tudi različne pravice. Na predmetnem področju tako ostaja še veliko možnosti za napredek in izboljšave.

Na nivoju Republike Slovenije je enakost spolov zapisana že v ustavi. Ta v svojem 14. členu narekuje enakost pred zakonom ter zagotavljanje enakih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, na katere naj ne vpliva nikakršna osebna okoliščina, vključno s spolom. K temu so posledično zavezane tudi lokalne skupnosti. Kot take lahko lokalne skupnosti od spodaj navzgor veliko pripomorejo k udejanjanju načela enakosti spolov. Pomembno je, da so politike in programi usmerjeni h konkretnim ukrepom ter da načrtovanje na vseh ravneh upošteva tudi vidik enakosti spolov.

Na nacionalnem nivoju cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov določa *Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020*.

Temeljni nacionalni predpis za področje urejanja enakosti spolov v Republiki Sloveniji je *Zakon o enakih možnostih žensk in moških*. Zakon določa skupne smernice oziroma temelje za izboljšanje položaja žensk in ustvarjanje enakih možnosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja. Vloga lokalnih skupnosti pri uresničevanju Zakona o enakih možnostih žensk in moških je opredeljena v njegovem 30. členu: »Samoupravne lokalne skupnosti spodbujajo in ustvarjajo enake možnosti v okviru svojih pristojnosti ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti, pomembnih za ustvarjanje enakih možnosti, upoštevajo vidik enakosti spolov.«

Občina Ajdovščina pri nagovarjanju občanov in obračanju k javnosti vselej zavzema spoštljivo držo ter pri tem posebno pozornost namenja tudi občutljivim skupinam. Kljub temu da se predmetni načrt uradno sprejema v letošnjem letu, je vidik enakosti spolov pomemben in upoštevan. Prav občina oziroma lokalna skupnost je namreč tista, ki lahko z apliciranjem spoštovanja enakosti spolov na vsakdanje življenje zgled svoji skupnosti, in sicer bodisi skozi udejanjanje slednjega kot delodajalec bodisi ob obračanju k prebivalcem oziroma skupnosti nasploh.

S predmetnim načrtom se Občina Ajdovščina zavezuje tudi uradno integrirati načelo enakosti spolov, nad katerim bdi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Prvi korak k temu je imenovanje koordinatorke in koordinatorja za enake možnosti, zadolženega za pripravo načrta ter za vse nadaljnje načrtovanje in spremljanje njegovega udejanjanja. Pri tem je potrebno zagotoviti osveščanje tako na ožjem nivoju, znotraj Občine kot delodajalke in kot (so)ustanoviteljice javnih zavodov ter drugih podjetij, kjer bo za ozaveščanje in za izobraževanja v tej smeri skrbel imenovani koordinator(ka), ter širše znotraj svojega okolja, kar pomeni promocijo enakosti spolov širši javnosti. .

2. ANALIZA STANJA V OBČINI AJDOVŠČINA IN STATISTIČNI PODATKI

2.1. *Prebivalstvo*

V nadaljevanju so prikazani podatki Statističnega urada Republike Slovenije za leto 2020.

Občina Ajdovščina je del Goriške statistične regije. Po površini meri 245 km² in se kot taka med slovenskimi občinami uvršča na 18. mesto.

Sredi leta 2020 je imela občina 19.670 prebivalcev (10.120 moških in 9.550 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 19. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 80 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (104 prebivalci na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je v tem letu znašal 2,3 (v Sloveniji -2,5). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 12,5. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 14,7 (v Sloveniji 6,2).

Povprečna starost občanov je bila 42,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,6 let).

Med prebivalci občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 117 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 136). Povprečna starost prebivalcev občine se dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki, prikazani po spolu, pokažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah, razen v treh (Dobrovnik/Dobronak, Jezersko in Loški Potok), višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških je bila slika enaka.

V občini je delovalo 9 vrtcev, obiskovalo pa jih je 746 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 73 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2020/2021 izobraževalo približno 2.000 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 760 dijakov. Med 1.000

prebivalci v občini je bilo 42 študentov in 8 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 39 študentov in 7 diplomantov.

Med osebami v starosti 15 let–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 71 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (66 %).

V spodnji tabeli so nanizani podatki o delovno aktivnem prebivalstvu za zadnje zaključeno leto (2021).

	Moški	Ženske
	Ajdovščina	Ajdovščina
	2021	2021
Prebivalci stari 15+ let - SKUPAJ	8.427	7.927
Aktivni - Skupaj	5.367	4.172
Zaposleni	5.068	3.849
Brezposelni	299	323
Neaktivni - Skupaj	3.060	3.755
Učenci, dijaki in študenti	573	625
Upokojenci	2.173	2.626
Drugi neaktivni	314	504

Tabela 1: Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po statusu aktivnosti in spolu. Vir: Občina Ajdovščina.

Ob pregledu tabele se ugotavlja, da je med neaktivnim prebivalstvom nad 15 let več žensk; te med brezposelnimi prevladujejo (pri moških delež znaša 64%, pri ženskah pa 53%), po drugi strani pa so te med učečim se prebivalstvom v večini, kar priča o neuravnoteženosti med spoloma – šolanje konča več predstavnic ženskega spola, zaposli pa se več moških.

2.2. Zastopanost žensk in moških v organih odločanja Občine Ajdovščina

Spodnja tabela prikazuje zastopanost žensk in moških na vodstvenih mestih v javnih zavodih in drugih podjetjih, katerih (so)ustanoviteljica je Občina Ajdovščina, na dan 4. 7. 2022.

Naziv	Ženske	Moški
Osnovna šola Ajdovščina	1	0
Osnovna šola Šturje	1	0
Osnovna šola Dobravlje	1	0
Osnovna šola Col	0	1
Osnovna šola Otlica	1	0
Ljudska univerza	1	0
Vrtec Ajdovščina	1	0
Glasbena šola Ajdovščina	1	0
Zdravstveni dom Ajdovščina	0	1
Lekarna Ajdovščina	1	0
Javni stanovanjski sklad Občine Ajdovščina	0	1
Lavričeva knjižnica Ajdovščina	0	1
Komunalno-stanovanjska družba Ajdovščina	0	1
Zavod za šport Ajdovščina	0	1
Regijska razvojna agencija ROD Ajdovščina	1	0
Gasilsko-reševalni center Ajdovščina	0	1
Zavod za turizem Vipavska dolina	1	0
Pilonova galerija	1	0
Tehnološki park in inkubator Ajdovščina	0	1
Medobčinska uprava	0	1
SKUPAJ	11	8

Tabela 2: Zastopanost žensk in moških na vodstvenih mestih. Vir: Občina Ajdovščina.

Iz tabele je razvidno, da je v javnih zavodih in drugih podjetjih, katerih (so)ustanoviteljica je Občina Ajdovščina, na vodilnih mestih razmeroma uravnotežena zastopanost moških in žensk. V javnih zavodih s področja vzgoje, izobraževanja in kulture je na vodstvenih mestih več žensk, kar je logična posledica dejstva, da poklici s tega področja prvenstveno sodijo med bolj feminizirane poklice. Po drugi strani so na področju gospodarstva in bolj 'moških' poklicev, kot je gasilstvo, na vodilnih položajih nekoliko bolj prisotni moški.

V nadaljevanju je prikazana tabela z zastopanostjo žensk in moških v organih odločanja.

Funkcija	Število članov(-ic)/ predsednikov(-ic)	Število žensk	Število moških
Župan(-ja)	1	0	1
Podžupan(-ja)	2	0	2
Občinski svet	26	5	21
Nadzorni odbor	5	2	3
Komisija za mandatna vprašanja	6 (1 v odstopu)	0	5
Odbor za gospodarstvo in gospodarske javne službe	4 (1 v odstopu)	1	3
Odbor za družbene zadeve	5 (1 v odstopu)	1	3
Odbor za urejanje prostora in varstvo okolja	5 (1 v odstopu)	2	2
Komisija za kmetijstvo	5	2	3
Odbor za finance in premoženjske zadeve	5 (1 v odstopu)	0	4
Statutarno pravna komisija	5 (1 v odstopu)	3	1

Komisija za vloge in pobude občanov	3 (1 v odstopu)	1	1
Krajevne skupnosti Predsedniki(-ice)	27	5	22

Tabela 3: Zastopanost žensk in moških v organih odločanja. Vir: Občina Ajdovščina.

Iz tabele izhaja, da obstaja neuravnovešena zastopanost žensk in moških v organih odločanja na nivoju lokalne skupnosti. Že med občinskimi svetniki je tako najti le 5 predstavnic ženskega spola, v občinskih odborih in komisijah pa so, z izjemo Odbora za statutarno pravno komisijo, kjer je več žensk, in Odbora za urejanje prostora in varstvo okolja, kjer je število moških in žensk izenačeno, slednje v manjšini. Prikazana slika tako dokazuje, da so na občinskem nivoju na odločevalskih pozicijah predvsem predstavniki moškega spola.

Spodaj je nanizan še prikaz razmerja žensk in moških v občinski upravi.

Funkcija	Število zaposlenih	Število žensk	Število moških
Zaposleni	47	37	10
Vodja Urada župana	1	1	0
Vodja Oddelka za družbene zadeve	1	1	0
Vodja Oddelka za prostor	1	1	0
Vodja Oddelka za finance	1	1	0
Vodja Oddelka za gospodarske javne službe in investicije	1	1	0
Vodja Oddelka za gospodarstvo in razvojne zadeve	1	0	1

Tabela 4: Zastopanost žensk in moških v občinski upravi. Vir: Občina Ajdovščina.

V občinski upravi prevladujejo ženske, saj je v njej zaposlenih le dobrih 20% moških, ostala delovna mesta zavzemajo ženske. Posledično je tudi na vodstvenih mestih več žensk.

3. STRATEŠKI IN POSEBNI CILJI

Slovenija je kot članica Evropske unije zavezana spoštovati horizontalna načela enakosti spolov, enakih možnosti, nediskriminacije in zagotavljanja dostopnosti za invalide. Spoštovanje in izvajanje teh načel se mora uveljavljati na več ravneh. Pri tem si mora tako država kot tudi lokalne skupnosti prizadevati za posebne ciljno naravnane ukrepe, ki bodo v čim večji meri prispevali k doseganju zgornjih načel.

Ob pregledu nabora že izvedenih ukrepov se ugotavlja, da Občina Ajdovščina nenehno krepi prizadevanja k uveljavljanju enakosti spolov. To se kaže tako na nivoju občinske uprave kot tudi na nivoju javnih zavodov oziroma podjetij, katerih (so)ustanoviteljica je Občina Ajdovščina. Ti vsak na svojem predmetnem področju skrbijo za osveščanje prebivalstva ter blaženje in reševanje z enakostjo povezanih izzivov.

Glavni cilj in hkrati vizija tega načrta sta preprosta, a kljub temu ambiciozna; cilj je doseči uravnoteženo zastopanost žensk in moških v družbi oziroma v tistem delu javne sfere, ki je v domeni občine kot organa odločanja. Občina Ajdovščina bo v čim širšem smislu in na čim več področjih integrirala načelo enakosti spolov. S tem dokumentom natančno zastavlja ukrepe, ki jih bo izvajala za doseg enakosti med spoloma in splošne enakosti oziroma nediskriminacije. Predlagani ukrepi bodo merjeni s kazalniki, s čimer se bo ob koncu z načrtovanega obdobja preverilo uresničevanje zastavljenih ciljev.

4. UKREPI ZA DOSEGANJE CILJEV V UPRAVI OBČINE AJDOVŠČINA

4.1. *Integracija načela enakosti spolov v občinski upravi*

Izvedeni ukrepi:

- Imenovanje koordinatorke in koordinatorja za enake možnosti žensk in moških v lokalni skupnosti ter sprejetje predmetnega načrta enakosti spolov.
- Uporaba službenih nazivov v pravi spolni slovnični obliki glede na spol osebe (Občina Ajdovščina ima nazive zaposlenih že dlje časa izražene na ta način, npr. koordinatorica za evropske projekte, svetovalec).
- Glavni moto najnovejše strategije Občine Ajdovščina je 'Občina Ajdovščina bo leta 2030 prepoznavno, učinkovito, konkurenčno, zeleno in življenju prijazno gospodarsko, politično in kulturno središče Vipavske doline z visoko bivanjsko kvaliteto v mestu in na podeželju', ki v svojem načrtu zajema tudi nediskriminacijo.
- Objave v lokalnih glasilih na temo enakosti spolov (<https://www.mojaobcina.si/ajdovscina/novice/enakost-spolov-v-vzgojno-izobrazevalnem-sistemu-in-v-zasebni-sferi.html>, <https://www.mojaobcina.si/ajdovscina/novice/okrogla-miza-o-enakosti-spolov.html>).
- Smernice za spolno občutljivo rabo jezika v okviru leta 2020 izdanih internih *Jezikovnih nasvetih*. 8. poglavje *Nasvetov* je posvečeno prav spolno občutljivi rabi jezika in sledi *Smernicam za spolno občutljivo rabo jezika* avtoric in avtorja Mojce Šauperl, Helene Dobrovoljc, Jasne Jeram in Maksimiljana Guliča, izdanim v okviru Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2018.
- Razprave in druge aktivnosti na temo enakosti spolov.
- Postopek samoocene po modelu CAF (Common Assessment Framework), sistemu ocenjevanja kakovosti za javno upravo, ki vključuje in upošteva tudi vidik enakosti spolov.

Predlagani ukrepi:

- Usposabljanje zaposlenih v občinski upravi s področja integracije načela enakosti spolov v politike, načrtovanja, ukrepe in proračun.

- Zaveza, da se v vseh občinskih aktih, obrazcih in javnih objavah uporabljata obe spolni slovnični obliki (v primeru aktov se uporabi vsaj uvodna določba, da so v nadaljevanju uporabljeni izrazi, zapisani bodisi v ženski bodisi v moški spolni slovnični obliki, mišljeni kot nevtralni za oba spola).
- Vnos določila, da se Občina Ajdovščina zavezuje spoštovati in udejanjati načelo enakosti žensk in moških v statutu Občine.
- Načrtovanje proračunskih aktivnosti z upoštevanjem vidika enakosti žensk in moških, kjer je to mogoče (kot npr. spolno uravnotežen nabor kandidatov za počitniško prakso).
- Nadaljnje razmejevanje spolov po slovničnih spolnih oblikah glede na nazive v občinski upravi ter občinskem svetu.
- Objave in razprave na temo enakosti spolov.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet

Kazalniki:

- Delež usposabljanj zaposlenih v občinski upravi na temo enakosti spolov.
- Delež aktov in obrazcev, ki uporabljajo obe spolni slovnični obliki oziroma vsebujejo vsaj uvodno določbo, da so v nadaljevanju uporabljeni izrazi, zapisani bodisi v ženski bodisi v moški spolni slovnični obliki, mišljeni kot nevtralni za oba spola.
- Delež prispevkov na temo enakosti spolov v občinskih glasilih.
- Delež razprav na temo enakosti spolov.
- Upoštevanje vidika enakosti žensk in moških pri proračunskih aktivnostih.

4.2. Ekonomska neodvisnost

Globalno gledano se je neenakost med spoloma zaradi krize koronavirusa še poglobila in s tem povečala diskriminacijo na različnih področjih, od izobraževanja, poklicnega usposabljanja, zdravja, varnosti in zaščite, spolnega in reproduktivnega zdravja ter pravic pa vse do odločanja in ekonomskih priložnosti. Delavke in delavci v neformalni ekonomiji in na nizkokvalificiranih delovnih mestih (med katerimi prevladujejo ženske), migrantke in migranti ter pripadnice in pripadniki manjšin so bili bolj izpostavljeni tveganju ter različnim oblikam diskriminacije. Kljub razvitosti sveta so ženske na trgu dela večkrat prikrajšane kot moški, večkrat imajo nižje plače, so žrtve spolnega nasilja, zaposlene za določen čas in so večkrat odsotne zaradi nege družinskega člana. Kljub temu ne gre trditi, da se segregacija nanaša samo na ženski spol. Prav tako so tveganjem in diskriminaciji izpostavljeni tudi moški.

Pomembnost enake obravnave žensk in moških na delovnem mestu ureja nacionalna zakonodaja s področja trga dela. Med drugim se v 6. členu *Zakona o delovnih razmerjih* poudarja enaka obravnava ter enake možnosti žensk in moških.

Da bi kot družba lahko dosledno spoštovali enakost spolov, sta ključna pravilna vzgoja in izobraževanje. Lokalna skupnost je pri tem ključnega pomena, saj lahko krepí različna področja, od podpore izobraževanju in ekonomskim priložnostim za ženske in dekleta do izboljšanja njihovega dostopa do storitev ter na ta način spodbuja enakost obeh spolov. Že lokalni nivo je lahko tisti, na katerem se uvajajo različni mehanizmi, programi in projekti za izboljšanje stanja.

Izvedeni ukrepi:

- Občina Ajdovščina je članica pogodbenega partnerstva lokalne akcijske skupine LAS Vipavska dolina, katere eden od ciljev je zmanjševanje neenakosti in večanje vključenosti ranljivih skupin. Med ključne cilje skupine sodi zmanjšanje neenakosti in vključenosti ranljivih skupin, znotraj katerega se izpostavlja tematsko področje z naslovom 'Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin', katerega glavni cilj je (povzeto v nadaljevanju), da se skozi program omogoči osnovne pogoje, ki bodo izboljšali splošne možnosti za vključevanje ranljivih skupin. Program naslavlja spodbujanje operacij, ki posredno ali neposredno naslavlja ženske, mlade,

brezposelne in ljudi s posebnimi potrebami, kar zajema ranljive skupine na območju LAS Vipavska dolina. V programu se izpostavlja še pomembnost spodbujanja sodelovanja različnih akterjev in organizacij ter promoviranje načina razmišljanja, da so ranljive skupine tako odgovornost kot tudi priložnost. V okviru skupine LAS Vipavska dolina je Občina Ajdovščina izvedla že 14 projektov, pri katerem je bil poudarjen in upoštevan prav omenjen vidik enakosti.

- Občina Ajdovščina v sodelovanju z Inštitutom za mladinsko politiko spodbuja enakost in enakopravnost med mladimi moškimi in ženskami, tako da lokalne skupnosti spodbuja k izvajanju ukrepov, ki omogočajo osamosvajanje mladih z lažjim dostopanjem do prve zaposlitve, do prvega stanovanja, večja mobilnost ter rešuje socialno vključevanje tako žensk kot moških v lokalnem okolju. To dosega s smernicami za izvajanje ukrepov in podelitvijo certifikatov Mladim prijazna občina, ki ga je Občina Ajdovščina prvič prejela leta 2013.
- *Pravilnik o prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja na delovnem mestu v občinski upravi Občine Ajdovščina*, izdan leta 2017.

Predlagani ukrepi:

- Programi s področja enakosti in varovanja možnosti zaposlovanja ranljivih skupin.
- Nadaljnje uresničevanje konkretnih LAS projektov s ciljem varovanja ranljivih skupin.
- Nadaljnje ohranjanje statusa Mladim prijazne občine.
- Podpora odpravi vseh oblik diskriminacije zaradi spola pri zaposlovanju in delu ter zmanjšanje razlik v plačah žensk in moških.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava.
- Člani pogodbenega partnerstva lokalne akcijske skupine LAS Vipavska dolina.
- Javni zavodi in druga podjetja, katerih (so)ustanoviteljica je občina, in ki lahko uresničujejo predmetno tematiko.

Kazalniki:

- Delež izvedenih programov in projektov na temo spodbujanja enakosti spolov na delovnem mestu.
- Število aktivnosti in dogodkov s področja enakosti in varovanja možnosti zaposlovanja ranljivih skupin.
- Stopnja brezposelnosti in zaposlenosti po različnih vidikih.

4.3. Družba znanja brez spolnih stereotipov

Družba že v svoji primarni naravnosti tako na področju vzgoje kot tudi izobraževanja nehote generira oziroma vzdržuje stereotipe, ki tako ženske kot tudi moške postavljajo v 'tradicionalne' družbene vloge in s tem spola pri svojih odločitvah ukaluplja v smer, ki si je sicer morda ne bi izbrali. Tudi tu je pomembno graditi od spodaj navzgor, kar pomeni, da lahko občine kot lokalne skupnosti pri vzgoji mladih veliko pripomorejo k razbijanju stereotipov.

Občina Ajdovščina je na imenovano temo v svojem naslavljanju tako mladih kot tudi ostalih generacij aktivna občina. Že leta 2013 je denimo v sklopu projekta Mladi ambasadorji medkulturnega dialoga mlade vzgajala na temo romske kulture in LGBT skupnosti; na posebnih delavnicah so tako razmišljali o predsodkih in stereotipih, ki krožijo v naši družbi, ter predlagali ukrepe in rešitve v zvezi s tematikama na evropski, nacionalni, lokalni in osebni ravni. Aprila 2022 se je tematike ženskih stereotipov dotaknila tudi predstavitev knjige *Devica, kraljica, vdova, prasica* avtorice Erice John Debeljak, organizirana v lokalni Lavričevi knjižnici.

Izvedeni ukrepi:

- Izvajanje razprav, aktivnosti in dogodkov na temo družbenih oziroma spolnih stereotipov.

Predlagani ukrepi:

- Podpora aktivnostim, ki naslavlajo odpravljanje spolnih in drugih stereotipov v okviru različnih dejavnosti.

- Podpora organizacijam, ki naslavljajo odpravljanje spolnih in drugih stereotipov v okviru različnih dejavnosti.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet
- Javni zavodi in druga podjetja, katerih (so)ustanoviteljica je občina, predvsem tisti, katerih dejavnost lahko naslavlja predmetno tematiko.

Kazalniki:

- Delež izvedenih aktivnosti na temo spolnih in drugih stereotipov.

4.4. Usklajevanje poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja

Aktiven tempo današnjih poklicev in dejavnosti, ki zaposlujejo današnjega človeka, zmanjšuje količino kakovostno preživetega časa z družino. Usklajevanje zasebnega in poklicnega je zato še toliko bolj pomembno, pri čemer ima nemajhno vlogo tudi lokalna skupnost. Ta lahko namreč z zgledom in promocijo kakovostnega družinskega življenja ozavešča generacije o pomembnosti zagotavljanja enakih pogojev za bolj kakovostno usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti tako mater kot očetov ter na ta način posredno vpliva k zagotavljanju enakih možnosti spolov.

Občina Ajdovščina je na predmetnem področju aktivna tako kot delodajalec kot tudi promotor. Poleg gibljivega delovnega časa za zaposlene in načrtovanju sej v času, ki je ugoden za starše majhnih otrok in tistih, ki skrbijo za družinskega člana, se veliko pozornosti posveča osveščanju in aktivnemu udejstvovanju spodbujanja usklajevanja družinskega življenja. Na mednarodni dan družin, 15. maja, v okviru svojih inštitucij organizira različne dogodke, med drugim lokalna Pilonova galerija na to temo pripravlja različne razstave.

Izvedeni ukrepi:

- Gibljiv delovni čas v občinski upravi (prihod na delo: 7-7:50, odhod z dela: 15-15:50) in nekaterih javnih zavodih oziroma podjetjih, katerih (so)ustanoviteljica je Občina.

- Projekt Hiša za mlade družine, h kateremu je Občina Ajdovščina pristopila kot prva v državi. Projekt predvideva izgradnjo predvidoma 50 montažnih hiš in bo mladim omogočil nakup hiš po dostopnih cenah.
- Projekt Sopotnik ob podpori Občine Ajdovščina in Zavoda za šport Ajdovščina omogoča brezplačne prevoze starejšim občanov, ki jih nudijo prostovoljci vseh let in poklicev, ki svoje redne obveznosti lahko uskladijo s prostovoljskim delom.
- S stremljenjem h kakovostnemu oziroma ustvarjalnemu preživljanju skupnega časa Pilonova galerija v tednu otroka organizira pester program za otroke, družine ter vrtčevske in šolske skupine.
- O usklajevanju zasebnega in družinskega življenja v družinskem poslu je Območna obrtno-podjetniška zbornica Ajdovščina leta 2019 izvedla delavnico na temo družinskih podjetij.

Predlagani ukrepi:

- Spodbujanje oziroma uvajanje gibljivega delovnega časa v javnih zavodih oziroma drugih podjetjih, katerih (so)ustanoviteljica je Občina.
- Načrtovanje sej občinskega sveta v času, ki je ugoden za svetnice in svetnike, ki so starši majhni otrok, in tiste, ki skrbijo za pomoči potrebne družinske članice in člane.
- Spodbujanje očetov k izrabi starševskega dopusta, dopusta za nego bolnih družinskih članic in članov ter dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva.
- Dogodki na mednarodni dan družin, razstave, osveščanja o pomembnosti družine.
- Spodbujanje storitev za ranljive skupine in izenačevanje njihovih možnosti.
- Socialnovarstvena storitev 'Pomoč družini na domu' v obliki organizirane praktične pomoči in podpore, kamor sodi pomoč pri temeljnih dnevni opravilih, gospodinjska pomoč, pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.
- Za pomoč družinam v stiski skrbi Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ajdovščina in na ta način družinam nudi enake možnosti, prav tako lokalna organizacija Karitas.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet
- Javni zavodi, katerih (so)ustanoviteljica je občina, in druge organizacije, katerih dejavnost se nanaša na predmetno tematiko.

Kazalniki:

- Delež organiziranih dogodkov in aktivnosti na temo usklajevanja poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja.
- Delež objav na temo usklajevanja poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja.
- Število koristnikov starševskega dopusta.
- Število koristnikov storitev za pomoči potrebne družinske članice oziroma člane.

4.5. Socialna vključenost ranljivih skupin žensk in moških

Ranljive skupine, ki živijo pod pragom revščine in ki so posledično zato socialno izključene, vključujejo oba spola. Raziskave kažejo, da je stopnja revščine pri ženskah večkrat višja kot pri moških. Lokalne skupnosti lahko pri tem pomagajo z različnimi mehanizmi in spodbujajo dostope do izobraževanj, zaposlitev, stanovanj, socialne in zdravstvene oskrbe ter na ta način krepijo vključenost ranljivih skupin.

Občina Ajdovščina se zaveda pomembnosti vključevanja ranljivih skupin v družbo in slednje upošteva pri oblikovanju ukrepov, sprejemanju mehanizmov pomoči, pri strategijah itd.

Izvedeni ukrepi:

- *Strategija razvoja Občine Ajdovščina do leta 2030* na več mestih naslavlja ranljive skupine in jim namenja posebno mesto.

- Leta 2017 sprejeta *Prometna Strategija Občine Ajdovščina* navaja, da si bo prizadevala za »urejanje prijetnih javnih prostorov po meri človeka v vseh naseljih občine, pri čemer bo v prvi vrsti zagotavljala dobre pogoje za vse občane, predvsem za ranljive skupine.«
- Preventivni program za pomoč odvisnikom od alkohola in drugih drog.
- Družinski pomočnik.
- Programi za pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju.
- Subvencije najemnin in šolske prehrane.
- Prostori za brezdomce (Hiša Malorca).
- Dnevni center za mlade.
- PUM-O.
- Skupine za samopomoč starejšim.
- Pomoč ljudem v različnih stiskah.

Programe poleg CSD Ajdovščina, Varstveno delovnega centra Ajdovščina-Vipava in Zdravstvenega doma Ajdovščina ponujajo tudi številne nevladne organizacije.

Predlagani ukrepi:

- Nadaljnje spodbujanje vključevanja ranljivih skupin žensk in moških z zagotavljanjem temu namenjenih storitev in aktivnosti.
- Nadaljnja podpora izvajanju programov, ki spodbujajo vključevanje ranljivih skupin žensk in moških.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet

- Javni zavodi, katerih (so)ustanoviteljica je občina, in druge organizacije, katerih dejavnost se nanaša na predmetno tematiko.

Kazalniki:

- Delež sodelujočih inštitucij in organizacij na predmetnem področju vključevanja ranljivih skupin.
- Delež izvedenih aktivnosti na predmetnem področju vključevanja ranljivih skupin.
- Delež objav na predmetnem področju vključevanja ranljivih skupin.

4.6. Zdravje žensk in moških

Lokalne skupnosti bodo lahko le z integriranimi in celostnimi programi ter storitvami, ki bodo povezovali vse vidike življenja, izboljševali kvaliteto bivanja vseh občanov. Slednje velja tudi za področje zdravja, tako fizičnega kot tudi mentalnega, pri čemer je potrebno obravnavati zdravstveno stanje ločeno glede na spol, saj se zaradi različnih bioloških značilnosti ženske in moški na področju zdravja soočajo z različnimi težavami.

Eden od ciljev *Strategije Občine Ajdovščina do leta 2030* je tudi ukrep spodbujanja zdravega načina življenja. Občina je že v preteklosti veliko poudarka dajala gradnji različne infrastrukture, vključujoč tudi področje zdravja. Primerna infrastruktura je omogočila izvedbo novih programov, denimo vzpostavitve centra za krepitev zdravja. Prav slednje je za lokalno skupnost izredno pomembno, saj lahko ta poleg zagotavljanja osnovnih zdravstvenih storitev le s preventivnimi programi za krepitev zdravja prebivalcev spodbuja fizično in mentalno zdravo družbo.

Izveden ukrep:

- Center za krepitev zdravja.

Predlagani ukrepi:

- Podpora programom in aktivnostim, ki promovirajo mentalno in fizično zdravje.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet
- Javni zavodi, katerih (so)ustanoviteljica je občina, in druge organizacije, katerih dejavnost se nanaša na predmetno tematiko.

Kazalniki:

- Delež sodelujočih inštitucij in organizacij na predmetnem področju.
- Delež izvedenih aktivnosti na predmetnem področju.
- Delež objav na predmetnem področju.

4.7. Uravnovežena zastopanost žensk in moških na položajih odločanja

Evropski parlament je že novembra 2003 sprejel nezavezujočo resolucijo, s katero je pozval vlade vseh držav članic Evropske unije in pristopnic, naj svoje volilne sisteme in zakone spremenijo tako, da bi bila zagotovljena enakopravna zastopanost žensk v predstavniških telesih. V Evropski uniji in Sloveniji so ženske po zakonu pravno-formalno enakovredne moškim, vendar dejansko stanje ob pregledu voljenih in imenovanih političnih teles ne odraža takšne slike, saj so slednje v manjšini.

Predlagani ukrepi:

- Zagotavljanje družbene klime in politične kulture brez predsodkov in stereotipnega obnašanja, govora ali nadlegovanja, ki bo ženske spodbujala za vstop v politično udejstvovanje.
- Ukrepi, vezani na spodbujanje mladih (tako fantov kot deklet) k vključevanju v politiko.
- Sprejem ukrepov, ki bodo občinskim svetnicam in svetnikom omogočali lažje usklajevanje poklicnega in družinskega oziroma zasebnega življenja, na primer s prilagoditvijo urnikov, delovnih metod na ta način, da bodo lahko občinske svetnice in svetniki polno sodelovali v političnih procesih.

- Usposabljanje vseh svetnikov in svetnic s področja integracije načela enakosti spolov v politike, načrtovanja, ukrepe in proračun.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet
- Mladinski svet

Kazalniki:

- Delež žensk/moških na položajih odločanja.
- Delež izvedenih aktivnosti (udeležbe, pobude, predlogi) na predmetnem področju.
- Delež objav na predmetnem področju.

4.8. Nasilje nad ženskami in moškimi

V času zaprtja družbe zaradi koronavirusne bolezni se je stopnja nasilja na podlagi spola povečala, predvsem nasilja v družini. Za preprečevanje in omejevanje nasilja tako nad ženskami kot tudi nad moškimi mora biti družba primerno osveščena na način ničelne strpnosti do nasilja.

Izvedeni ukrepi:

- Treningi starševstva v obliki programa 'Neverjetna leta', v okviru katerega poteka krepitev veščin starševstva, otrokove socialne in čustvene kompetentnosti, uravnavanju čustev, pripravljenosti na šolo in zmanjševanju vedenjske problematike. Treningi znotraj imenovanega programa, ki jih izvaja Center za socialno delo, pripomorejo k zmanjševanju tveganj za nasilje v družini.
- Predavanja in druge aktivnosti na temo preprečevanja nasilja na podlagi spola, ki jih izvaja Ljudska univerza Ajdovščina, lokalne skupnosti in drugi.

- Preprečevanje spolnega in drugega nasilja v obliki vzpostavitve Unicefovih Varnih točk, kamor se lahko zatečejo otroci in mladi (ustanovljene leta 2017).

Predlagani ukrepi:

- Osveščanje družbe o nasilju na podlagi spola.
- Promoviranje aktivnosti (predavanj, delavnic itd.) na temo nasilja na podlagi spola.

Nosilke in nosilci:

- Občinska uprava
- Občinski svet
- Javni zavodi in podjetja, katerih (so)ustanoviteljica je občina, in druge organizacije, katerih dejavnost se nanaša na predmetno tematiko.

5. ZAKLJUČEK

Družbo kot tako zaznamujejo številni stereotipi in diskriminatorno razmišljanje, ki jih ni lahko preseči. Ti so namreč zakoreninjeni globoko v nas, kar dokazujemo bodisi z nedolžnimi šalami bodisi s kakršnimkoli drugim neenakim pristopanjem do drugačnih.

Snovalci predmetnega akcijskega načrta smo se skušali osredotočiti na realne cilje, ki jih kot lokalna skupnost lahko dosežemo. Ob pregledu izvedenih ukrepov smo ugotovili, da smo kot lokalna družba uresničili že dovršen nabor pravih ukrepov, ki bodo služili kot dobra podlaga za njihovo nadaljnje načrtovanje in uresničevanje, ter si v skladu s slednjim zastavili opredeljene cilje.

Pričakujemo, da se bodo tekom spremljanja in merjenja kazalnikov pokazale tako dobre prakse, ki se na lokalnem nivoju že uveljavljajo, kot tudi še več izzivov, s katerimi se bo na tem področju potrebno soočiti. Iz tega razloga je izvedba akcijskega načrta zastavljena za krajše obdobje, saj gre za živ dokument, ki ga bo za izboljšanje stanja enakosti v družbi potrebno konstantno nadgrajevati.

VIRI

- Ajdovščina - Slov[https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/1enske_regije_in_obcine_v_stevilkah_\(stat.si\)](https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/1enske_regije_in_obcine_v_stevilkah_(stat.si)).
- <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:SL:PDF>.
- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a).
- Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015-2020 (Uradni list RS, št. 84/15).
- Smernice za spolno občutljivo rabo jezika; avtorice in avtor: Mojca Šauperl, Helena Dobrovoljc, Jasna Jeram, Maksimiljan Gulič; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2018.
- Jezikovni nasveti, Občina Ajdovščina, 2020.
- <https://www.las-vipavskadolina.si/>.
- Pravilnik o prepovedi spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja na delovnem mestu v občinski upravi Občine Ajdovščina, Občina Ajdovščina, 2017.
- Strategija razvoja občine Ajdovščina do leta 2030, Občina Ajdovščina, 2017.
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1).
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. 59/02, 61/07 – ZUNEO-A, 33/16 – ZVarD in 59/19).

